

Oponentský posudek na bakalářskou práci Terezy Kostlánové The examination of a link between the COVID-19 pandemic and the size of the personal space

Práce se věnuje preferencí vzdálenosti od druhé osoby, tedy osobní zóně, v době pandemie covid19. Je psána velmi pěknou a čtivou angličtinou. Review má promyšlený obsah, který velmi dobře sedí s praktickou částí. Rešerše čerpá převážně z velmi starých studií, což příliš nevdává, zvláště pokud jsou to klasické práce, jejichž závěry jsou stále platné. V některých případech autorka doplňuje text i o novější, pokročilejší studie a podává ucelenější a detailnější obrázek o tématice. Trochu je škoda, že autorka zůstala jen na úrovni parafráze závěrů studií. V případech, kdy studie docházejí k rozporuplným výsledkům, by bylo potřeba alespoň občas přidat pokus o vysvětlení, jak k rozporu mohlo dojít, například nastíněním metodiky prací. Podobně by bylo asi dobré vysvětlit, například opět pomocí naznačení metodiky prezentovaného výzkumu, jak je možné, že muži zaujímají delší vzdálenost od žen než ženy od mužů. Logické by se zdálo, že vzdálenost mezi ženou a mužem je jen jedna a z měřena z obou stran stejná.

Silnou stránkou teoretického úvodu je, že skutečně vede k odvození výzkumné otázky. To je ještě podtrženo shrnutím teorie, ve které jsou znovu systematicky uvedeny všechny předpoklady, které z teorie vyplývají a které budou testovány. Hypotézy jsou následovány kvalitní operacionalizací, i když drobné přešlapy se zde vyskytly, např. záměr testovat předpoklad, že s rodinnými příslušníky budou preferovat vzdálenost do půl metru, není možné provádět pomocí škály, která začíná na 1 metru. Ani diskuze neprozrazuje, že si autorka toto celkem jednoznačné omezení uvědomuje.

Výsledky jsou na bakalářskou úroveň moc pěkné. Zvolené testy sice nejsou většinou tou úplně nejlepší variantou, ale jsou použitelné, a jejich výstupy jsou prezentovány přehledně a věcně správně. Větší zkušenost s kvantitativními testy by autorku dovedla k některým zjednodušením – například předpokládaný vliv nacionality by se dal testovat pouze na průměrné preferenci vzdálenosti, což by pravděpodobně fungovalo lépe a přineslo robustnější výsledek než 9 oddělených testů (tab. 7). Podobně si autorka mohla zjednodušit práci, kdyby si vytvořila kompozitní index, tedy souhrnnou proměnnou, měřící postoj vůči covid19. Korelační analýzy by se jí smrskly na ¼ a výsledky by byly přehlednější a v konci i více vypovídající. Podivně působí v této souvislosti také to, že k části dotazníku, která měřila postoj ke covid19, i k části, která měřila preferované vzdálenosti, počítala autorka Cronbachovo alfa. To se ale používá pro měření soudržnosti testu, jehož výsledné skóre je indexem jedné proměnné. Je velmi neobvyklé současně počítat soudržnost testu a současně v analýzách pracovat s jednotlivými položkami zvlášť.

V kapitole 10.1.2, která sleduje vztah mezi individualismem země původu participanta a jeho preferovanou vzdáleností, je chybné interpretovat výsledek jako potvrzení hypotézy, pokud změřené závislosti nejsou statisticky signifikantní a velikost korelace je jednoznačně zanedbatelná. (Stejná chyba je pak několikrát opakována dál, včetně kapitoly diskuze.) Velikost vzorku 44 není tak nízká, aby vylučovala signifikantní výsledek, pokud by skutečně predikovaný rozdíl byl silný a rozhodně nízké početní zastoupení participantů v rámci jednotlivých národností spíše zvyšuje potřebnou variabilitu souboru, než že by bylo jakkoli na škodu. (I toto tvrzení je následně mnohokrát opakováno.) Záhadou je mi také, proč autorka použila i korelační analýzu a nevystačila si s Mann-Whitney U testem při testování rozdílů v postojích ke covid19 u kontaktních a nekontaktních národů.

V diskuzi mi k dokonalosti chybělo používat při interpretování výsledků i jiné argumenty než předchozí studie toho stejného fenoménu. Vždyť znalosti v jedné oblasti můžeme přece používat k vysvětlování jevů v jiné oblasti, k tomu má diskuze sloužit. Je ale potřeba říct, že i tak je diskuze na bakalářskou úroveň velmi pěkná, především po stylistické a formální stránce je vidět značný kus

poctivé práce. Velmi oceňuji část věnovanou limitům výzkumu, která zmiňuje problémy spojené s vlastní výpovědí procesu, který je z velké části spontánní a nevědomý.

Práce se sice nevyvarovala drobných chyb a nešikovností, ale na bakalářskou úroveň je nadstandardní po všech stránkách. Teorie přesvědčuje, že autorka rozumí nejen tématu samotnému, ale i tomu, co znamená odvodit výzkumnou otázku z teorie. Metodologicky je výzkum velmi propracovaný, výsledky jsou pečlivé a diskuze poctivá. Z toho důvodu navrhuju hodnotit ji známkou výborně.

Doc. Jitka Lindová, Ph.D.